

Private Education Network Management Model for Educational Quality Development in Narathiwat Province

Pinyaa Radanaworrachad^{1*} Thaweesak Putsukee¹ Somkiat Saithanoo¹ and Sadanon Wattatham¹

¹Thaksin University

*Corresponding author. E-mail: 641998022@tsu.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to: (1) examine the current conditions, problems, and components of private education network management; (2) develop a model for managing private education networks; and (3) evaluate the model for managing private education networks in improving educational quality in Narathiwat Province. A mixed-methods approach was employed, with data collected in three phases. Quantitative data were gathered from 397 participants, including administrators, teachers, board members, and parents, using multi-stage sampling. Qualitative data were obtained through in-depth interviews with 15 experts, focus group discussions with 15 experts, and prototype testing through a panel discussion. The model was also evaluated by 15 experts and 150 participants in a pilot group selected through purposive sampling. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data were analyzed through content analysis. The findings revealed that. The current state of private education networks in Narathiwat Province, based on SWOT and gap analysis, indicated a critical gap in student achievement and external quality assessment (ONESQA) passing rates at 1.2%. The key components of network management comprised seven elements: vision, mission, functions, strategies, operations, goals, and shared success, all rated at the highest level of importance. The developed model, named the “NARA-EDU Network Model,” consists of a three-tier network structure (provincial–district–school levels), a multi-stakeholder governance mechanism, an operational process based on the PDCA-R cycle, five support systems (capacity building, shared resources, innovation, quality assurance, and partnerships), and six strategic areas. The model was piloted in 30 schools through five flagship projects: multicultural model teachers, collaborative local curriculum, connectivity technology, joint quality assessment, and community co-development. The evaluation of the model by three stakeholder groups showed an overall high level of agreement. The highest-rated aspect was usefulness, followed by feasibility, suitability, and accuracy. Evaluators indicated that the model effectively addresses the multicultural context and resource limitations of the southern border region, demonstrates high feasibility, and contributes to the sustainable improvement of private education quality, in alignment with SDG 4 on equitable and quality education.

Keywords: Private Education Network, Educational Quality Management Model, Southern Border Provinces Context

รับบทความ: 15 ธันวาคม 2568; แก้ไขบทความ: 11 เมษายน 2569; ตอรับตีพิมพ์: 28 มิถุนายน 2569

Received 15 December 2025; Revised 11 April 2026; Accepted 28 June 2026

รูปแบบบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ภิญญา รัตนวรชาติ^{1*} ทวีศักดิ์ พุฒสุขชี¹ สมเกียรติ สายธนู¹ และ ศดานนท์ วัฒนธรรม¹

¹มหาวิทยาลัยทักษิณ

*Corresponding author. E-mail: 641998022@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน 2) พัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน เก็บข้อมูล 3 ระยะ โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการบริหาร และ ผู้ปกครอง จำนวน 397 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และ เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน และการทดสอบต้นแบบด้วยการอภิปรายแบบคณะ (Panel Discussion) พร้อมประเมินรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน และ กลุ่มทดลองใช้ จำนวน 150 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของเครือข่ายการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส จากการวิเคราะห์ SWOT และช่องว่างคุณภาพ พบช่องว่างในระดับวิกฤตด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการผ่านการประเมิน สมศ. ร้อยละ 1.2 องค์ประกอบสำคัญของการบริหารเครือข่ายประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ยุทธศาสตร์ การดำเนินงาน เป้าหมาย และความสำเร็จร่วมกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความสำคัญในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นชื่อว่า “NARA-EDU Network Model” ประกอบด้วยโครงสร้างเครือข่าย 3 ระดับ (จังหวัด-อำเภอ-โรงเรียน) กลไกการบริหารแบบพหุภาคี กระบวนการดำเนินงานตามวงจร PDCA-R ระบบสนับสนุน 5 ด้าน (พัฒนาศักยภาพ ทรัพยากรร่วม นวัตกรรม ประกันคุณภาพ และภาคีสัมพันธ์) และยุทธศาสตร์ 6 ด้าน รูปแบบผ่านการทดสอบต้นแบบในโรงเรียน 30 แห่ง ผ่าน 5 โครงการนำร่อง ได้แก่ ครูต้นแบบ พหุวัฒนธรรม หลักสูตรท้องถิ่นร่วม เทคโนโลยีการเชื่อมโยง ประเมินคุณภาพร่วม และชุมชนร่วมพัฒนา 3) ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม พบว่ามีค่าเฉลี่ยภาพรวมระดับมาก โดยด้านความเป็นประโยชน์สูงสุด รองลงมา คือ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง ผู้ประเมินเห็นว่ารูปแบบตอบโจทย์บริบทพหุวัฒนธรรมและข้อจำกัดทรัพยากรของชายแดนใต้ได้ดี มีความเป็นไปได้สูง และช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาเอกชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมาย SDG 4 ด้านการศึกษาอย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ

คำสำคัญ: เครือข่ายการศึกษาเอกชน, รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา, บริบทชายแดนภาคใต้

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ทุกประเทศต้องเผชิญกับพลวัตทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะผลกระทบจากนวัตกรรมดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างแรงงาน และโลกาภิวัตน์ที่พลิกโฉมความต้องการด้านทักษะ และการเรียนรู้ของประชาชน (World Economic Forum, 2020) ทำให้การศึกษาต้องมุ่งพัฒนาทักษะแห่งอนาคต การเรียนรู้ตลอดชีวิต และ การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ประเทศไทยในฐานะสมาชิกอาเซียนจึงต้องยกระดับระบบการศึกษาให้เท่าทันบริบทโลก โดยส่งเสริม

สมรรถนะผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสื่อสารหลายภาษา และการเป็นพลเมืองโลก สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของไทยที่เน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ในบริบทจังหวัดนราธิวาสซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม ใช้ภาษามลายูถิ่น และมีอัตลักษณ์ทางศาสนาที่เข้มแข็ง ความหลากหลายดังกล่าวส่งผลต่อรูปแบบการจัดการศึกษาโดยตรง (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2565) ขณะเดียวกัน พื้นที่ยังเผชิญความท้าทายด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนเอกชนจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการวิชาสามัญกับวิชาศาสนาอย่างสอดคล้องกับชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาเอกชนยังประสบปัญหาด้านโครงสร้างการบริหาร ขาดกลไกการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม รวมถึงขาดระบบแลกเปลี่ยนทรัพยากรและองค์ความรู้ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2563)

ดังนั้น “รูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน” นับเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคที่สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และ เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) และ พัฒนาศักยภาพของบุคลากรได้อย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ (Fullan, 2016; OECD, 2020) นอกจากนี้ รูปแบบการบริหารเครือข่ายยังมีบทบาทในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กรศาสนา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาเอกชนที่มีความหลากหลายทั้งด้านอัตลักษณ์ หลักสูตร และการบริหารจัดการ การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และ สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ (Hargreaves and O'Connor, 2018)

เมื่อพิจารณาในบริบทของจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่มีลักษณะเฉพาะทั้งด้าน วัฒนธรรม ศาสนา และ สถานการณ์ความไม่สงบ พบว่า สถานศึกษาเอกชน โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ยังเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ความไม่มั่นคงทางด้านความปลอดภัย การขาดแคลนทรัพยากร และ บุคลากรที่มีคุณภาพ ความแตกต่างทางภาษา และ วัฒนธรรม รวมถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีการศึกษา (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในพื้นที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และ เกิดความเหลื่อมล้ำเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นของประเทศ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนจึงเป็นแนวทางที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาเชิงระบบ โดยการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และ การมีส่วนร่วมของชุมชน จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบการศึกษาในจังหวัดนราธิวาสอย่างยั่งยืน (UNESCO, 2021) กล่าวโดยสรุป รูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสทางการศึกษา และ เสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมในพื้นที่ที่มีบริบทเฉพาะ เช่น จังหวัดนราธิวาส

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ตามแนวทางของ Creswell and Plano Clark (2018) โดยผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ และ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร เครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากเอกสาร งานวิจัย และ กรอบแนวคิด ด้านเครือข่าย การบริหารคุณภาพ และ การศึกษาพัฒนาธรรม (DuFour and Fullan, 2013; UNESCO, 2021) โดยกำหนดขั้นตอนการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ผลการดำเนินงานเครือข่าย การศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส 2) การศึกษาข้อมูลเชิงองค์ประกอบ และ การพัฒนารูปแบบบริหารจัดการเครือข่าย การศึกษาเอกชน และ 3) การประเมินผลรูปแบบบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษาเอกชนด้วยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในพื้นที่

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาเอกชนจังหวัด และ อำเภอสังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส จำนวน 16 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด 3 คน และ 2) ผู้บริหารสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอ 13 คน (สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส, 2566) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาเอกชนในระบบ จำนวน 102 โรงเรียน รวม 68,539 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารและครู 3,985 คน 2) คณะกรรมการบริหารโรงเรียน 714 คน และ 3) ผู้ปกครองนักเรียน 63,840 คน

นายกสมาคม และ คณะกรรมการสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนราธิวาส จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บข้อมูลสภาพปัญหา และ องค์ประกอบเครือข่าย ใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน ครอบคลุมผู้บริหาร ครู คณะกรรมการโรงเรียน และ ผู้ปกครอง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้เชี่ยวชาญ และ ผู้เกี่ยวข้องคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน

การประเมินผลรูปแบบ ใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการโรงเรียน และ ผู้ปกครอง ใช้วิธีการ คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 150 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้พัฒนารูปแบบบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัด นราธิวาส ในครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ สภาพแวดล้อม (SWOT) การบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน จังหวัดนราธิวาส
2. แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ช่องว่างของคุณภาพ (Quality Gap Analysis)
3. แบบสอบถามเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา การศึกษาองค์ประกอบ และ องค์ประกอบการบริหาร เครือข่ายการศึกษาเอกชน และ คุณภาพการศึกษาเอกชน มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยนำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และ ใช้แบบประเมินกับกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 397 คน
4. แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพปัญหา การศึกษาองค์ประกอบ และ องค์ประกอบการบริหารเครือข่าย การศึกษาเอกชน และ คุณภาพการศึกษาเอกชน กับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน
5. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจังหวัดนราธิวาส โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน
6. แบบสัมภาษณ์ ต้นแบบการพัฒนา (Prototype) รูปแบบบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส

7. แบบการทดสอบต้นแบบการพัฒนา (Prototype) โดยใช้เครื่องมือ Panel Discussion

8. แบบประเมินผลความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ เป็นการใช้คำถามปลายเปิด โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 150 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การศึกษาองค์ประกอบ เครือข่ายการศึกษาเอกชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส

1. สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

3. ส่งแบบสัมภาษณ์ และ เก็บรวบรวมด้วยตนเอง รวมทั้งสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ผลงานการขับเคลื่อน เครือข่ายการศึกษาเอกชนจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ และ การพัฒนารูปแบบการบริหาร เครือข่ายการศึกษา เพื่อนำมาเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างรูปแบบกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ

2. สร้างแบบสัมภาษณ์และตรวจสอบคุณภาพของแบบฯ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ องค์ประกอบของรูปแบบ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อหาองค์ประกอบ การบริหารเครือข่าย

3. ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม องค์ประกอบของรูปแบบ ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ตอบเป็น รายบุคคล

4. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา โดยนำเสนอ (ร่าง) รูปแบบบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษาเอกชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นไปปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดนราธิวาสต่อไป

5. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการจดบันทึก และ ถอดเทปการสนทนากลุ่ม ด้วยวิธีการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นหลักขององค์ประกอบของรูปแบบ และสรุปเป็น ประเด็นสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลมาเชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการพิจารณาปรับปรุงรูปแบบ

6. ปรับปรุง และ พัฒนารูปแบบบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษาเอกชน โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการตอบ แบบสอบถาม และ การสนทนากลุ่มมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสม สมบูรณ์ และเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

3.3 ระยะที่ 3 การประเมินผลรูปแบบ

1. นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายฯ ในขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้บริหารและครู คณะกรรมการบริหาร ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน คนละ กลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ความเป็นประโยชน์

2. นำผลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการ ตรวจสอบ และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ บริหารเครือข่ายฯ ประกอบด้วย

ให้ผู้บริหารและครู คณะกรรมการบริหาร ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 150 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. จัดพิมพ์ และ เผยแพร่รูปแบบการบริหารเครือข่ายให้กับผู้เกี่ยวข้อง และ สมาชิกในเครือข่าย นำไปใช้ โดยการจัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจ และ ความตระหนักถึงความสำคัญของรูปแบบ ร่วมกันวางแผนการขับเคลื่อน และ นำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติในเครือข่ายการศึกษาเอกชน และ สร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง และ จัดเตรียมทรัพยากร และ สิ่งสนับสนุนที่จำเป็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และ แบบประเมินวิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร และ การประชุมกลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 สถิติพื้นฐาน สถิติพื้นฐาน 1) ความถี่ (Frequency) 2) ร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean) 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3.2 สถิติขั้นสูงที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) 2) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 3) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α)

4.3.3 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การเตรียมข้อมูล ถอดเทปการสัมภาษณ์ และ การสนทนากลุ่ม จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่

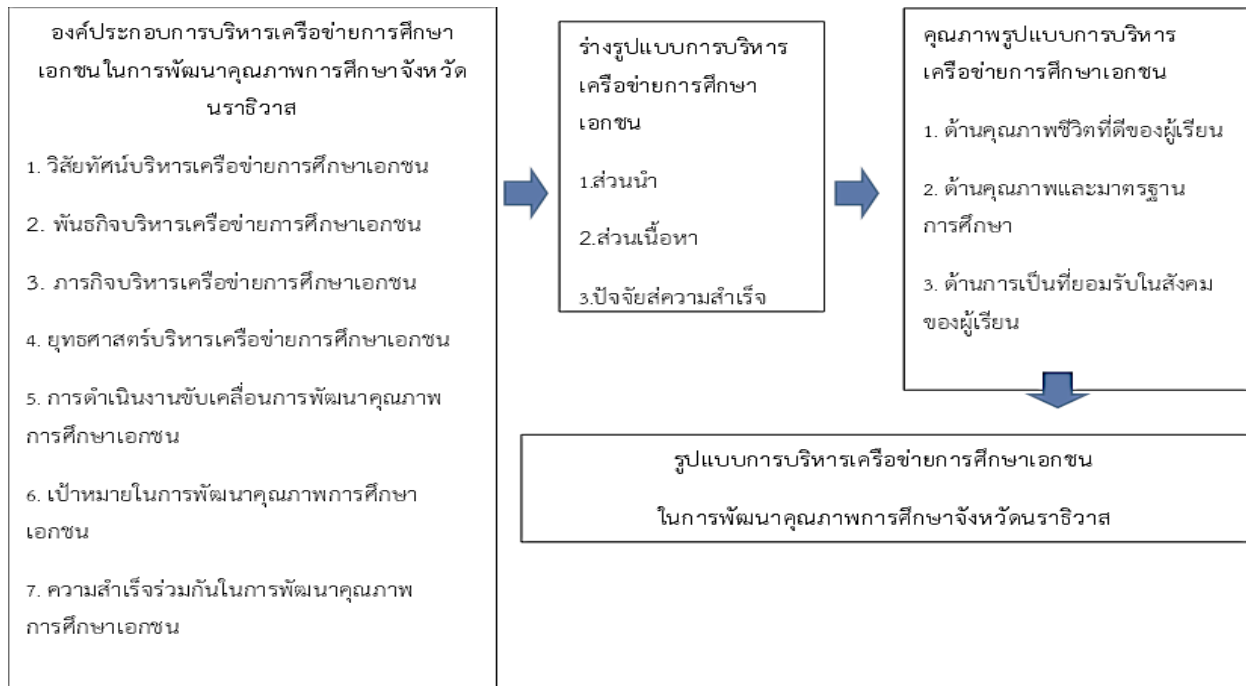
2) การวิเคราะห์ อ่าน และ ทบทวนข้อมูลซ้ำ ๆ เพื่อจับประเด็นสำคัญ จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามกรอบแนวคิด สร้างรหัส และ รูปแบบที่เกิดขึ้น

3) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ใช้วิธี Triangulation ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Peer Review)

4) การสรุปและการนำเสนอ สรุปประเด็นสำคัญเป็นข้อความพรรณนา เสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และ มีความหมาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเบื้องต้น เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส ตามแนวทางของ Creswell and Plano Clark (2018) โดยผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ และ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากเอกสาร งานวิจัย และกรอบแนวคิดด้านเครือข่าย การบริหารคุณภาพ และการศึกษาพัฒนาธรรม (DuFour and Fullan, 2013; UNESCO, 2021) โดยกำหนดขั้นตอนการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส 2) ร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน และ 3) ประเมินคุณภาพรูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย สภาพปัญหา และ องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) การบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน จังหวัดนราธิวาส ดังนี้

1.1 จุดแข็ง (Strengths)

1.1.1 ด้านโครงสร้างองค์กร

- มีสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดและอำเภอครอบคลุมทั้ง 13 อำเภอ พร้อมบุคลากร 207

อัตรา

- มีสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เข้มแข็ง ทำหน้าที่เป็นตัวแทนและประสานงาน
- มีโครงสร้างการบริหาร 4 กลุ่มงานที่ชัดเจน ครอบคลุมภารกิจหลัก

1.1.2 ด้านจำนวนและความหลากหลาย

- มีสถานศึกษาเอกชนจำนวนมาก 829 แห่ง (102 ในระบบ, 727 นอกกระบบ)
- มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย (สามัญ, ศาสนาอิสลามควบคู่, ปอเนาะ, ตาดีกา)
- ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของชุมชนพหุวัฒนธรรม

1.1.3 ด้านการมีส่วนร่วม

- มีการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรศาสนาในการจัดการศึกษาสูง
- มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 714 คน และผู้ปกครอง 63,840 คน ที่พร้อมสนับสนุน

1.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

1.2.1. ด้านคุณภาพการศึกษา

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ
- ผลการทดสอบ I-NET อยู่ในระดับต่ำ (35-39%)
- มีเพียง 10 โรงเรียนที่ผ่านการประเมิน สมศ. รอบ 4

1.2.2 ด้านการบริหารจัดการ

- ขาดกลไกการประสานงานที่เป็นระบบระหว่างโรงเรียนเอกชน
- ไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการเชิงเครือข่ายที่ชัดเจน
- การดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำ ขาดการบูรณาการ

1.2.3 ด้านบุคลากร

- ผู้บริหารขาดทักษะภาวะผู้นำและการบริหารความร่วมมือ
- ครูมีการเข้า-ออกสูง (16.57% ต่อปี) ส่งผลต่อความต่อเนื่อง
- ขาดครูที่มีความเข้าใจบริบทพหุวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง

1.2.4 ด้านทรัพยากร

- งบประมาณไม่เพียงพอ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก
- ขาดการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเป็นระบบ
- สื่อการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับบริบทภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.3 โอกาส (Opportunities)

1.3.1 ด้านนโยบายรัฐ

- นโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
- การปรับเพิ่มเงินอุดหนุนรายหัว (ปี 2566-2569)
- กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบที่ให้อยู่ยืมดอกเบี้ยต่ำ

1.3.2 ด้านการพัฒนาในศตวรรษที่ 21

- แนวโน้มการจัดการศึกษาแบบเครือข่ายที่เป็นที่ยอมรับ
- เทคโนโลยีดิจิทัลที่ช่วยเชื่อมโยงการทำงาน
- การเรียนรู้ออนไลน์ที่ขยายโอกาสการเข้าถึง

1.3.3 ด้านความร่วมมือ

- ศักยภาพในการสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่
- โอกาสความร่วมมือระดับอาเซียนด้านการศึกษาอิสลาม

1.4 อุปสรรค (Threats)

1.4.1 ด้านบริบทพื้นที่

- สถานการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความปลอดภัย
- ปัญหาภาษาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ (ใช้ภาษามลายูถิ่น และ ภาษาไทยในการสอน)
- ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อน

1.4.2 ด้านการแข่งขัน

- การแข่งขันกับโรงเรียนรัฐที่ได้เปรียบด้านทรัพยากร
- จำนวนประชากรวัยเรียนลดลงต่อเนื่อง
- ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนรัฐมากขึ้น

1.4.3 ด้านระบบและกฎระเบียบ

- ความไม่เสมอภาคในการปฏิบัติระหว่างโรงเรียนรัฐและเอกชน
- ภาระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เพิ่มต้นทุน
- ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบที่ไม่ยืดหยุ่น

1.5 ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์ SWOT นำเสนอกลยุทธ์หลัก 4 ด้าน

1.5.1 กลยุทธ์ SO (ใช้จุดแข็ง-โอกาส)

- พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นทางการโดยใช้โครงสร้างที่มีอยู่
- ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเชื่อมโยงสถานศึกษาทั้ง 829 แห่ง

1.5.2 กลยุทธ์ WO (แก้จุดอ่อน-ใช้โอกาส)

- พัฒนาศักยภาพผู้บริหารด้านภาวะผู้นำเครือข่าย
- สร้างระบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันผ่านกลไกเครือข่าย

1.5.3 กลยุทธ์ ST (ใช้จุดแข็ง-หลีกเลี่ยงอุปสรรค)

- เน้นอัตลักษณ์การศึกษาที่บูรณาการศาสนาและวัฒนธรรม
- สร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อลดผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

4. กลยุทธ์ WT (ลดจุดอ่อน-หลีกเลี่ยงอุปสรรค)

- พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ใช้ภาษาสองภาษา
- สร้างเครือข่ายการพัฒนาครูเพื่อลดการลาออก

การวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนารูปแบบบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนมีความจำเป็นและเร่งด่วน เพื่อใช้จุดแข็งที่มีอยู่ แก้ไขจุดอ่อน เพื่อเพิ่มโอกาส และ รับมือกับอุปสรรคได้อย่างเป็นระบบ ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ SWOT การบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชน

มิติ	ประเด็นหลัก	น้ำหนักความสำคัญ (1-5)
จุดแข็ง (S)		
S1	มีโครงสร้างองค์กรครอบคลุม 13 อำเภอ	4.5
มิติ		
ประเด็นหลัก		
S2	มีสถานศึกษาจำนวนมาก 829 แห่ง	4.8
S3	มีการมีส่วนร่วมของชุมชนสูง	4.2
จุดอ่อน (W)		
W1	ผลสัมฤทธิ์ O-NET ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ	4.9
W2	ขาดกลไกประสานงานที่เป็นระบบ	4.6
W3	ครูมีการเข้า-ออกสูง (16.57%/ปี)	4.7
โอกาส (O)		
O1	นโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วม	4.0
O2	เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเชื่อมโยง	3.8
O3	โอกาสความร่วมมือระดับอาเซียน	3.5
อุปสรรค (T)		
T1	สถานการณ์ความไม่สงบ	4.8
T2	ปัญหาภาษาเป็นอุปสรรค	4.3
T3	ความไม่เสมอภาคกับโรงเรียนรัฐ	4.5

1.2 ผลการวิเคราะห์ด้านคุณภาพการศึกษาเอกชน จังหวัดนราธิวาส

สถานการณ์ปัจจุบัน (Current State)

- ผลสัมฤทธิ์ O-NET ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ
- ผลการทดสอบ I-NET อยู่ในระดับต่ำ (35-39%)

- มีเพียง 10 โรงเรียนจาก 829 แห่งที่ผ่านการประเมิน สมศ. รอบ 4 (1.2%)
- ขาดสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ปัญหาภาษาที่เป็นอุปสรรค (ภาษามลายูถิ่น vs ภาษาไทยในการสอน)

เป้าหมายที่ต้องการ (Desired State)

- ผลสัมฤทธิ์ O-NET เทียบเท่าหรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ
- ผลการทดสอบ I-NET อยู่ในระดับดี (60% ขึ้นไป)
- โรงเรียนที่ผ่านการประเมิน สมศ. เพิ่มขึ้นเป็น 30% ของจำนวนทั้งหมด
- มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทพหุวัฒนธรรม
- การจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษาที่มีประสิทธิภาพ

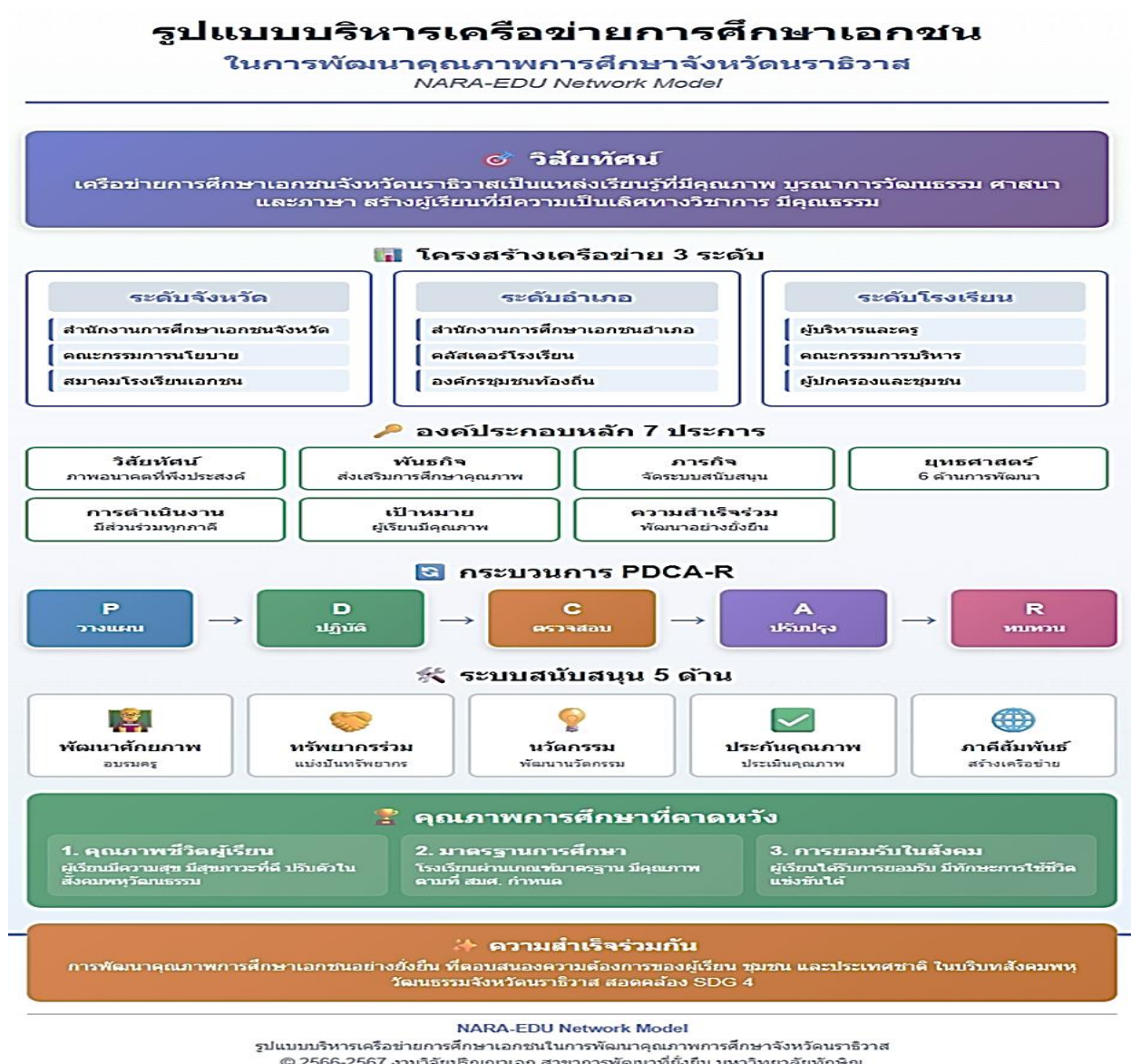
ตารางที่ 2 แสดงช่องว่าง (Gap) และผลกระทบด้านคุณภาพการศึกษา

ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	เป้าหมาย	ช่องว่าง	ระดับความรุนแรง
ผลสัมฤทธิ์ O-NET	ต่ำกว่าเฉลี่ยประเทศ	เท่าหรือสูงกว่าเฉลี่ย	สูง	วิกฤต
ผลการทดสอบ I-NET	35-39%	60%+	21-25%	สูง
โรงเรียนผ่าน สมศ.	1.2%	30%	28.8%	
การใช้ภาษาในการสอน	ไม่สอดคล้องบริบท	สองภาษาที่มีประสิทธิภาพ	สูง	สูง

สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบหลัก ที่จำเป็นสำหรับการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ และภารกิจการบริหารเครือข่าย (2) ยุทธศาสตร์การบริหารเครือข่าย (3) การดำเนินงานขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (4) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ (5) ความสำเร็จร่วมกันที่ต้องการให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียน องค์ประกอบทั้ง 5 นี้ได้รับการประเมินระดับความสำคัญจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบในการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบขึ้นมีชื่อว่า "NARA-EDU Network Model" ซึ่งเป็นตัวย่อมาจาก Narathiwat Private Education Network Model โดยรูปแบบนี้ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทพหุวัฒนธรรมของจังหวัดนราธิวาส คำนึงถึงความหลากหลายทางภาษา ศาสนา และ วัฒนธรรม พร้อมทั้งตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการที่ระบุไว้ในองค์ประกอบทั้ง 7 ประการที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ (2) พันธกิจ (3) ภารกิจ (4) ยุทธศาสตร์ (5) การดำเนินงานขับเคลื่อน (6) เป้าหมาย และ (7) ความสำเร็จร่วมกัน องค์ประกอบเหล่านี้ทำงานร่วมกันภายใต้โครงสร้างเครือข่าย 3 ระดับ (Tri-Level Network Structure) ที่ครอบคลุมระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และ ระดับโรงเรียน

ภาพที่ 2 รูปแบบ NARA-EDU Network Model

3. ผลการประเมินรูปแบบบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ผลการประเมินรูปแบบบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 44.35$, S.D.= 0.03) รองลงมาได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 44.32$, S.D.= 0.02) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 44.30$, S.D.= 0.03) ตามลำดับ ส่วนด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 44.27$, S.D.= 0.03)

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 150 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน

ด้านการประเมิน	ผู้บริหาร/ครู	คณะกรรมการ	ผู้ปกครอง	ภาพรวม
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)
1. ความเป็นประโยชน์	4.67 (0.08)	4.71 (0.13)	4.30 (0.02)	4.35 (0.03)
2. ความเป็นไปได้	4.59 (0.04)	4.75 (0.07)	4.27 (0.01)	4.32 (0.02)
3. ความถูกต้อง	4.38 (0.14)	4.74 (0.09)	4.23 (0.03)	4.27 (0.03)
4. ความเหมาะสม	4.45 (0.08)	4.78 (0.12)	4.26 (0.02)	4.30 (0.03)
รวม	4.52 (0.14)	4.74 (0.10)	4.27 (0.03)	4.31 (0.04)
ระดับ	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก	มาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า องค์ประกอบสำคัญทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ และภารกิจการบริหารเครือข่าย (2) ยุทธศาสตร์การบริหารเครือข่าย (3) การดำเนินงานขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (4) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ (5) ความสำเร็จร่วมกันที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ล้วนได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในระดับ “มาก” ถึง “มากที่สุด” สะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบดังกล่าวเป็นกลไกหลักที่จำเป็นต่อการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการศึกษาเอกชนอย่างเป็นระบบ *ประการแรก* องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ และภารกิจการบริหารเครือข่าย มีความสำคัญในระดับสูง เนื่องจากเป็นกรอบแนวคิดหลักที่กำหนดทิศทางและเป้าประสงค์ร่วมของเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2016) ที่ชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมี “วิสัยทัศน์ร่วม” (shared vision) เป็นตัวขับเคลื่อนหลัก โดยเฉพาะในบริบทจังหวัดนราธิวาสที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา การมีวิสัยทัศน์ร่วมจะช่วยลดความแตกต่างและสร้างความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษาเอกชน *ประการที่สอง* ยุทธศาสตร์การบริหารเครือข่าย เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Hargreaves and O'Connor (2018) ที่เสนอแนวคิด “Collaborative Professionalism” ซึ่งเน้นการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ร่วมกันของเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในพื้นที่นราธิวาสที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความไม่แน่นอนเชิงบริบท ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจะช่วยให้เครือข่ายสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ *ประการที่สาม* การดำเนินงานขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ถือเป็นหัวใจของการบริหารเครือข่าย เนื่องจากเป็นกระบวนการนำแผนและยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ OECD (2020) ที่เน้นบทบาทของเครือข่ายการเรียนรู้ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน *ประการที่สี่* เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่ช่วยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของเครือข่ายอย่างชัดเจน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ จะช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางและสามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ในจังหวัดนราธิวาส เป้าหมายควรครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้เรียน *ประการสุดท้าย* ความสำเร็จร่วมกันที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนถึงผลลัพธ์ปลายทางของการบริหารเครือข่าย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (2021) ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (holistic development) และการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา *อย่างไรก็ตาม* เมื่อเชื่อมโยงกับสภาพปัญหาในจังหวัดนราธิวาส พบว่าการดำเนินงานตามองค์ประกอบทั้ง 5 ยังเผชิญข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ การจำกัดด้านงบประมาณ และบริบทความไม่สงบ

ในพื้นที่ ซึ่งส่งผลต่อความร่วมมือและความต่อเนื่องของเครือข่าย ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนจึงควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความไว้วางใจ (trust building) การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง สรุปได้ว่า ผลการวิจัยยืนยันว่าองค์ประกอบทั้ง 5 เป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทเชิงบูรณาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผ่านการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในจังหวัดนราธิวาส และควรได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่และยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นภายใต้ชื่อ “NARA-EDU Network Model” (Narathiwat Private Education Network Model) มีความเหมาะสมเชิงบริบทและเชิงโครงสร้างอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการออกแบบที่คำนึงถึงลักษณะพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ ทั้งด้านภาษา ศาสนา และวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา การที่รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ (2) พันธกิจ (3) ภารกิจ (4) ยุทธศาสตร์ (5) การดำเนินงานขับเคลื่อน (6) เป้าหมาย และ (7) ความสำเร็จร่วมกัน สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาเชิงระบบ (system approach) ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับนโยบายสู่การปฏิบัติและผลลัพธ์ปลายทางอย่างครบวงจร โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2016) ที่เน้นว่าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความสอดคล้องประสานขององค์ประกอบหลายมิติ ไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงลำพัง ในมิติของ “วิสัยทัศน์-พันธกิจ-ภารกิจ” พบว่าเป็นฐานรากสำคัญของรูปแบบ เนื่องจากทำหน้าที่กำหนดทิศทางและอัตลักษณ์ร่วมของเครือข่าย ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทของจังหวัดนราธิวาสที่มีความหลากหลายสูง การมีกรอบแนวคิดร่วมจะช่วยลดความแตกต่างและสร้างความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษาเอกชน ทั้งยังส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในส่วนของ “ยุทธศาสตร์” และ “การดำเนินงานขับเคลื่อน” เป็นกลไกสำคัญในการแปลงแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง โดยรูปแบบ NARA-EDU ได้เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในเครือข่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้นำศาสนา และ ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Collaborative Professionalism ของ Hargreaves and O'Connor (2018) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนเมื่อมีความร่วมมือเชิงวิชาชีพและความรับผิดชอบร่วมกัน สำหรับองค์ประกอบด้าน “เป้าหมาย” และ “ความสำเร็จร่วมกัน” เป็นการสะท้อนผลลัพธ์ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยไม่เพียงแต่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แต่ยังครอบคลุมถึงคุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (2021) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (holistic development) และการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งคือ โครงสร้างเครือข่ายแบบ 3 ระดับ (Tri-Level Network Structure) ที่ครอบคลุมระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และ ระดับโรงเรียน ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของรูปแบบ เนื่องจากช่วยให้การบริหารจัดการมีความเชื่อมโยงในแนวดิ่ง (vertical integration) และ การประสานงานในแนวราบ (horizontal collaboration) อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ระดับจังหวัดทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และ ทิศทาง ระดับอำเภอทำหน้าที่ประสาน และ สนับสนุน ส่วนระดับโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติที่นำไปสู่ผลลัพธ์จริง การจัดโครงสร้างลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารเครือข่ายสมัยใหม่ที่เน้นการกระจายอำนาจ และ การมีส่วนร่วม (OECD, 2020) เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงกับสภาพปัญหาในจังหวัดนราธิวาส เช่น ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ความขาดแคลนทรัพยากร ความท้าทายด้านความปลอดภัย และ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม พบว่า NARA-EDU Network Model มีศักยภาพในการตอบสนองต่อปัญหาเหล่านี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นรูปแบบที่เน้นการสร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการใช้ทรัพยากรร่วมกันในเครือข่าย ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง และ เพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า รูปแบบ NARA-EDU Network Model เป็นนวัตกรรมเชิงการบริหารที่มีความเหมาะสมกับบริบทของจังหวัดนราธิวาส ทั้งในเชิงโครงสร้าง เนื้อหา และ กระบวนการ สามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และมีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การนำไปใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และ การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกระดับ

ผลการประเมินรูปแบบบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนพบว่า ผู้ประเมินทุกกลุ่มให้ความสำคัญกับ “ความเป็นประโยชน์” และ “ความเป็นไปได้” มากกว่า “ความถูกต้อง” และ “ความเหมาะสม” สะท้อนว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญกับผลลัพธ์เชิงปฏิบัติและการนำไปใช้จริง มากกว่าความถูกต้องทางทฤษฎี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Pragmatic Approach ที่เน้นความสำคัญของการใช้ประโยชน์ และ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงในระบบการศึกษา (Dewey, 1938) นอกจากนี้ การที่คณะกรรมการบริหารให้คะแนนสูงสุดทุกด้าน แสดงถึงความเชื่อมั่นและความพร้อมที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนรูปแบบในระดับนโยบาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา ตามแนวคิดของ World Bank (2020) ที่ชี้ว่า การสนับสนุนของผู้กำหนดนโยบายมีผลโดยตรงต่อการขยายผลนวัตกรรมด้านการศึกษา ผลการวิจัยยังสะท้อนถึงความจำเป็นของ โครงสร้างและกลไกเครือข่ายที่ชัดเจน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีความหลากหลายทางศาสนา ภาษา และ วัฒนธรรม ตลอดจนข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร การมีเครือข่ายที่จัดการอย่างเป็นระบบ สามารถลดความซ้ำซ้อน ส่งเสริมการสื่อสาร และ เพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ เย็นสบาย (2565) ที่เน้นว่าการจัดเครือข่ายแบบมีโครงสร้างช่วยให้โรงเรียนใช้งานร่วมกัน เช่น การอบรมครู การแลกเปลี่ยนครูผู้สอน และการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในพื้นที่พหุวัฒนธรรม การค้นพบนี้สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) ที่เสนอแนวคิด “นโยบายตามบริบท” (Context-Based Policy) และการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเอกชน โดยเน้นความร่วมมือในเครือข่ายเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่พหุวัฒนธรรม ผลการประเมินยืนยันว่าโครงสร้างเครือข่ายที่โปร่งใส มีส่วนร่วม และยืดหยุ่นต่อบริบทพื้นที่ สามารถเพิ่มคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนารูปแบบบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่เรียกว่า "NARA-EDU Network Model" ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ระดับ กลไกการบริหารจัดการที่ชัดเจน กระบวนการดำเนินงานแบบ PDCA-R ระบบสนับสนุน 5 ด้าน และยุทธศาสตร์ 6 ด้าน รูปแบบนี้ได้รับการประเมินว่ามีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และ ความเหมาะสมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 4.31) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม จุดเด่นของรูปแบบคือความสอดคล้องกับบริบทพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ การเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเชื่อมโยง และการมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน รูปแบบนี้ไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของเครือข่ายการศึกษาเอกชนในจังหวัดนราธิวาส แต่ยังสามารถเป็นต้นแบบสำหรับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกันได้ ความสำเร็จของรูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ การสนับสนุนจากนโยบายระดับสูง การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่าย การจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ และความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน การนำรูปแบบนี้ไปใช้จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาเอกชนในจังหวัดนราธิวาส ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่าย เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และ สร้างความยั่งยืนในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG 4) และ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และ เท่าเทียม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา ควรจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายการศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานถาวร มีบุคลากรเฉพาะทาง และ งบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ติดตาม ประเมินผล และ ให้การสนับสนุนเครือข่าย

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ควรสร้างความเข้าใจ และ สร้างการยอมรับรูปแบบการบริหารเครือข่ายให้กับครู บุคลากร คณะกรรมการบริหาร และ ผู้ปกครอง ผ่านการสื่อสารที่ชัดเจน และ ต่อเนื่อง

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรเปิดใจรับแนวคิดใหม่ ๆ และ ยินดีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูจากโรงเรียนอื่น เพื่อพัฒนาตนเอง และ พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 คณะกรรมการบริหารและสมาคมโรงเรียนเอกชน ควรทำหน้าที่ตัวแทน (Broker) ในการเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนเอกชนกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคม

1.5 ผู้ปกครองและชุมชน ควรเข้าใจบทบาทและความสำคัญของเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของบุตรหลาน และ ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ด้านการขยายผลการวิจัย ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนในจังหวัดอื่น ๆ ของภาคใต้ เช่น ปัตตานี ยะลา สตูล และ สงขลา เพื่อพัฒนารูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ในวงกว้าง

2.2 ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายการศึกษาเอกชนในบริบทพหุวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบเจาะลึก

2.3 ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ออนไลน์ของครูและนักเรียนโรงเรียนเอกชน

2.4 ด้านนโยบาย และ การบริหารจัดการ ควรศึกษานโยบายสนับสนุนการบริหารเครือข่ายการศึกษาเอกชนของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อนำมาปรับใช้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). รายงานสถานการณ์การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ:

กระทรวงศึกษาธิการ.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2565). รายงานสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: ศูนย์
อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.

สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา. (2566). ข้อมูลสถานศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา:
สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2563). รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก.
กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟ
ฟิค.

_____. (2566). รายงานนโยบายการศึกษาตามบริบทพื้นที่ชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). รายงานภาวะสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพ
ัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อำนาจ เย็นสบาย. (2565). การพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษาในพื้นที่พหุวัฒนธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Dewey, J. (1938). *Logic: The theory of inquiry*. New York: Henry Holt.
- DuFour, R., & Fullan, M. (2013). *Cultures Built to Last: Systemic PLCs at Work*. Solution Tree Press.
- Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change*. (5th ed.). New York: Teachers College Press.
- Hargreaves, A., & O'Connor, M. T. (2018). *Collaborative professionalism: When teaching together means learning for all*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- OECD. (2020). *Education in the digital age: Healthy and happy children*. Paris: OECD Publishing.
- UNESCO. (2021). *Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education*. UNESCO Publishing.
- World Bank. (2020). *Policy guidance for education reform*. Washington, D.C.: World Bank Publications.
- World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report 2020*. Geneva: World Economic Forum.
- Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.